

Datum 2020-02-25
Reg.nr 31-00351-19

Avdelning
Juridiska avdelningen
Handläggare
Carl Braunerhielm
08-563 085 38
carl.braunerhielm@uka.se

Stockholms universitet
Rektor

Anmälan mot Stockholms universitet angående långsam handläggning av ett ärende om indragning av resurser och utebliven förnyelse av doktorandanställning

Beslutet i korthet: Sveriges universitetslärare och forskare (SULF) har anmält Stockholms universitet för bland annat långsam handläggning av ett ärende om indragning av en doktorands resurser och för att doktorandens anställning inte förnyades under handläggningen av ärendet.

Stockholms universitet har medgett att handläggningstiden i har varit lång och att den i liknande ärenden riskerar att fördröjas med hänsyn till bland annat att beredningen sker i olika kollegiala beslutande organ på flera nivåer inom universitetet. När det gäller anställningen bedömde universitetet att det fanns skäl att inte förnya den.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) bedömer att handläggningstiden om drygt tio månader i det aktuella ärendet om indragning av resurser inte kan anses uppfylla skyndsamhetskravet i 9 § första stycket förvaltningslagen (2017:900). Av utredningen framgår att en anledning till den långsamma handläggningen har varit den interna beredningsgången genom fyra olika organ inom Stockholms universitet innan slutligt beslut fattades. Stockholms universitet kritiserar för den långa handläggningstiden av ärendet. Lärosätet har upplyst om att handläggningsordningen och beslutsprocessen för denna typ av ärenden kommer att ses över i syfte att minska handläggningstiden där det är möjligt. UKÄ förutsätter att så sker och finner inte skäl att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av den ovan uttalade kritiken.

Vad gäller frågan om förnyelse av anställningen konstaterar UKÄ att det av 6 kap. 30 § andra stycket högskoleförordningen (1993:100), HF, framgår att doktorandanställningen måste ha löpt ut när lärosätet fattar beslut om att dra in en doktorands handledning och andra resurser. Det finns däremot inget som hindrar att ett lärosäte *inleder* ett sådant ärende när doktoranden fortfarande är anställd. Av 5 kap. 7 § HF framgår även att en anställning som doktorand får förnyas med *högst* två år i taget. Det finns följaktligen inte heller något hinder mot att ett lärosäte förnyar anställningen under kortare perioder, exempelvis under handläggningen av ett ärende om indragning av handledning och andra resurser. Något krav på lärosätet att förnya anställningen finns däremot inte. Det finns inte heller, som SULF hävdar i ärendet, något krav på att lärosätet bara i yttersta undantagsfall ska avstå från att förnya anställningen. Av HF framgår endast att vid bedömningen av om en doktorand ska anställas ska avseende fästas vid doktorandens förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildning.

Trots detta anser UKÄ att det anmälda fallet är otillfredsställande hanterat av Stockholms universitet, eftersom beslutet att dra in doktorandens resurser fattats först ett år efter att anställningen som doktorand upphört. Ämbetet utgår från att Stockholms universitet genomför de åtgärder som behövs för att undvika liknande situationer i framtiden.

Anmälan

Sveriges universitetslärare och forskare (SULF) har i en anmälan till Universitetskanslersämbetet (UKÄ) den 1 juli 2019 mot Stockholms universitet anfört i huvudsak följande.

Bakgrund

NN antogs i september 2015 som doktorand i medie- och kommunikationsvetenskap vid institutionen för mediestudier, Stockholms universitet. Den 31 oktober 2018 begärde institutionsstyrelsen att humanistiska fakulteten skulle begära att områdesnämnden för humanvetenskap ska föreslå rektor att dra in hans rätt till handledning och andra resurser. Samma dag avslutades NNs anställning som doktorand i samband med att hans anställningsavtal då löpte ut.

Vid SULF:s och Saco-S kontakter med personalavdelningen begärde de att NNs anställning skulle förlängas efter den 31 oktober, vilket dock avvisades av lärosätet, såväl via e-post som i samband med en formell överläggning med personalavdelningen den 7 november 2018. Institutionens anmälan om indragning av handledning och andra resurser kunde av tidsskäl inte behandlas förrän den 5 februari 2019. Då beslutade humanistiska fakultetsnämnden att föreslå att områdesnämnden för humanvetenskap ska föreslå rektor att dra in resurserna. En ledamot reserverade sig mot beslutet med hänvisning till att det inte var visat att NN i väsentlig utsträckning åsidosatt sina åtaganden enligt den individuella studieplanen och att lärosätet inte till fullo följt sin handläggningsordning. Områdesnämnden begärde därefter vissa kompletteringar av underlaget från institutionen och fattade sedan den 10 april 2019 beslut om att föreslå rektor att dra in NNs resurser. Såvitt känt har rektor ännu per dags dato inte fattat beslut i ärendet.

Sammanfattningsvis inleddes ärendet formellt den 31 oktober 2018 genom institutionens begäran om indragning av resurserna. SULF menar att fram till dagens datum har alltså näst intill åtta månader förflutit utan att något beslut fattats.

Handläggningstiden

Som konstateras ovan är handläggningstiden redan nu uppe i åtta månader räknat från det datum då institutionen skickade in sin begäran till fakultetsnämnden. Man ska här också betänka att NNs finansiering drogs in redan från 1 november 2018 vilket innebär att han nu stått utan försörjning under samma tid. SULF anser att detta är orimligt och att denna typ av ärenden måste handläggas skyndsamt inte minst mot bakgrund av de allvarliga konsekvenser indragning av handledning och finansiering har för en doktorand.

Det kan konstateras att lärosätets handläggning sker i flera steg enligt handlägningsordningen. Först ska olika åtgärder vidtas innan institutionen går in med en begäran om indragning av resurserna. Därefter går en anmälan vidare till fakultetsnämnden. Det kan här noteras att handlägningsordningen föreskriver att anmälan ska gå direkt från institutionen till områdesnämnden. Samtidigt anges det i handlägningsordningen att vissa beslut som rör forskarutbildningen kan vidaredelegeras av områdesnämnden. Det framgår här av delegationsordningen för områdesnämnden att man förefaller ha vidaredelegerat frågan till fakultetsnämnderna under den berörda områdesnämnden som då har att besluta om att föreslå områdesnämnden att föreslå rektor vilket beslut som bör fattas. Den ordning Stockholms universitet valt med hantering i fyra steg (institution, fakultet, område och slutligen rektor) riskerar enligt SULF att ofelbart leda till en orimligt lång handläggningstid. I det här fallet kan man konstatera att det tog lite drygt tre månader från institutionens begäran till fakultetsnämndens beslut och därefter ytterligare två månader innan områdesnämnden fattade beslut. Därefter har ärendet redan nu legat mer än två månader på rektors bord utan att beslut har fattats.

SULF begär att UKÄ uttalar sig om hur man ser på handläggningstiden i ärendet och vad man anser vara en rimlig handläggningstid i denna typ av ärenden.

Indragning av finansiering före beslut om indragning av handledning och andra resurser

Frågan om hur regelverket för indragning av handledning och andra resurser förhåller sig till doktorandens finansiering av studierna är inte ny utan den har belysts på olika sätt i rapporter, utredningar och i tillsynsbeslut. SULF har också nyligen i en skrivelse till regeringen begärt att högskoleförordningen ska ses över i detta avseende och även lämnat förslag på ny förordningstext i syfte att säkerställa att en anställning ska förnyas intill dess det finns ett lagkraftvunnet beslut om att dra in handledning och andra resurser. Under överläggningarna med Stockholms universitet diskuterades denna problematik och SULF påtalade här bland annat att dåvarande Högskoleverket riktat kritik mot KTH i ett ärende där anställningen avslutades utan att resurserna i form av handledning hade dragits in (reg.nr. 31-2206-05). Stockholms universitet stod dock fast vid sitt beslut om att inte erbjuda fortsatt anställning.

Det kan konstateras att lärosätets handlägningsordning inte säger något kring finansieringen annat än att frågan om indragning av resurser bör väckas i tid i förhållande till när anställningen ska förlängas. SULF menar att det är här oklart vad som avses både vad gäller vad som är den formella startpunkten för att väcka en sådan fråga och vad som menas med "i tid". Här har exempelvis Karolinska institutet mycket tydligare riktlinjer som bland annat anger att anställningen bör förnyas intill dess rektor fattat beslut i ärendet, vilket man också gjort i minst ett tidigare ärende. SULF anser att det är djupt olyckligt att förhållandet mellan å ena sidan finansiering och å andra sidan vad som avses med resurserna för en doktorand (6 kap. 30 § högskoleförordningen [1993:100]) inte tydligt kopplats ihop. Vidare är det problematiskt att olika statliga lärosäten behandlar frågan på olika sätt då det gör att alla doktorander inte behandlas likvärdigt i en fråga som

dels är reglerad i förordning och dels är av avgörande betydelse för en doktorand som alltid är i en beroendeställning i förhållande till lärosätet.

SULF begär därför att UKÄ uttalar sig över om det är rimligt att man drar in finansieringen enbart med hänvisning till att doktoranden inte följt sin studieplan utan att man fattat beslut om att dra in handledning och andra resurser. SULF begär också att UKÄ uttalar sig om hur man bedömer det aktuella ärendet, bland annat mot bakgrund av den långa handläggningstiden. Det ställningstagande som Stockholms universitet här har gjort riskerar leda till att man kan tvinga en doktorand att avsluta sin forskarutbildning för att kunna försörja sig, till exempel genom arbetslöshetsförsäkringen. Detta utan att doktoranden fått möjlighet att få sin sak prövad inom lärosätet och, i förekommande fall, genom ett överklagande. Därigenom äventyras doktorandernas rättssäkerhet på ett anmärkningsvärt sätt. SULF vill här också påtala att det faktum att SULF hänvisats till olika instanser inom Stockholms universitet i frågorna om indragning av resurserna och fortsatt anställning har försvårat möjligheterna att föra en dialog kring ärendet samt att hitta lösningar.

Utredning

Universitetskanslersämbetet har i remiss ombett Stockholms universitet att yttra sig över anmälan.

Yttrande från Stockholms universitet

Stockholms universitet har i ett yttrande daterat den 26 september 2019 anfört bland annat följande.

Bakgrund

Anmälan från Sveriges universitetslärare och forskare (SULF) till UKÄ avser ett pågående ärende vid Stockholms universitet om en anmälan enligt 6 kap. 30 § högskoleförordningen, HF, om indragning av rätt till handledning och andra resurser för en doktorand. Doktoranden antogs den 1 september 2015 till utbildning på forskarnivå i medie- och kommunikationsvetenskap vid institutionen för mediastudier, inom ramen för ett projekt finansierat av Vetenskapsrådet. Enligt den ursprungliga individuella studieplanen var den förväntade tidpunkten för avläggande av doktorsexamen vårterminen 2019. Institutionsstyrelsen vid institutionen för mediastudier beslutade den 7 november 2018 att anmäla till humanistiska fakultetsnämnden att dra in rätten till handledning och andra resurser för doktoranden. Ärendet har därefter beretts inför beslut i olika kollegiala beslutande organ enligt gällande besluts- och delegationsordningar vid universitetet.

Handläggningstiden i det aktuella ärendet

Universitetet vill inledningsvis framhålla att målsättningen är att ett ärende ska handläggas så snabbt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts enligt vad som föreskrivs i 9 § förvaltningslagen (2017:900), FL. Universitetet instämmer i att handläggningstiden i det aktuella ärendet är lång. Samtidigt konstaterar universitetet att ärendet är omfångsrikt och att det finns flera olika anledningar till att handläggningen har dragit ut på tiden, enligt vad som redovisas nedan.

När det gäller beredningsprocessen i fråga om ärenden av aktuellt slag har rektor vid Stockholms universitet den 22 september 2016 beslutat om en handläggningsordning för indragning av doktorands rätt till handledning och andra resurser (dnr SU FV-1.1.2-2491-16). Denna reglerar bland annat hur beredningen av ärenden ska ske inför beslut av rektor. Enligt handläggningsordningen inleds ett ärende genom att institutionsstyrelsen, vid den institution där doktoranden bedriver sin utbildning, kommer in till berörd områdesnämnd med en anmälan om indragning av rätten till handledning och andra resurser. Berörd områdesnämnd ska ta ställning till om doktoranden i väsentlig utsträckning åsidosatt sina åtaganden enligt den individuella studieplanen, för att säkerställa att grund för beslut om indragning av handledning och andra resurser finns. Berörd områdesnämnd ska även ta ställning till i vilken utsträckning universitetet har fullgjort sina åtaganden enligt den individuella studieplanen. Områdesnämnden för humanvetenskap vid Stockholms universitet har delegerat beslutanderätten vidare till fakultetsnämnderna att föreslå till områdesnämnden, vilken i sin tur föreslår rektor att besluta om indragning av en doktorands rätt till handledning och andra resurser enligt 6 kap. 30 § HF.

Eftersom doktoranden i aktuellt ärende är antagen till utbildning på forskarnivå vid institutionen för mediastudier, som tillhör det humanvetenskapliga området, skickades en anmälan om indragning av rätten till handledning och andra resurser från institutionen för mediastudier till humanistiska fakultetsnämnden. Detta innebär att handläggning och beslut i denna typ av ärenden inom det humanvetenskapliga området sker på flera beslutsnivåer innan rektor fattar beslut i ärendet.

I det aktuella ärendet lämnade institutionen för mediastudier den 16 november 2018 in en anmälan till humanistiska fakultetsnämnden om att dra in rätt till handledning och andra resurser för doktoranden. Efter att anmälan översatts gavs doktoranden den 4 december 2018 möjlighet att skriftligt yttra sig över anmälan. Doktoranden beviljades efter begäran anstånd med att lämna in ett yttrande till den 9 januari 2019. Anmälan från institutionen för mediastudier behandlades därefter vid fakultetsnämndens påföljande sammanträde den 5 februari 2019. Fakultetsnämnden beslutade då att föreslå områdesnämnden för humanvetenskap att föreslå rektor att dra in doktorandens rätt till handledning och andra resurser. Områdesnämnden behandlade ärendet vid ett sammanträde den 6 mars 2019 och beslutade om bordläggning av ärendet i avvaktan på att institutionen skulle göra vissa kompletteringar. Ärendet behandlades därefter vid områdesnämndens nästföljande sammanträde den 10 april 2019. Nämnden beslutade vid detta sammanträde att föreslå rektor att rätten till handledning och andra resurser skulle dras in för doktoranden. Ärendet överlämnades därefter till rektors kansli, som övertog handläggningen av ärendet inför beslut av rektor.

Vid en genomgång av handlingarna i ärendet, vilka omfattar cirka 430 sidor, konstaterades att det fanns vissa handlingar som behövde kommuniceras med doktoranden. Universitetet försökte vid ett flertal tillfällen från den 31 maj 2019 att delge doktoranden dessa handlingar, både via hans officiella e-postadress vid universitetet och även genom

att skicka ett rekommenderat brev till hans folkbokföringsadress. Först den 26 juli 2019 bekräftade SULF att handlingarna hade mottagits av doktoranden, genom att SULF kom in med en begäran till universitetet om anstånd med att yttra sig till den 15 augusti 2019. Begäran om anstånd beviljades av universitetet och ett yttrande kom in till universitet den 15 augusti 2019 genom doktorandens ombud vid SULF.

Områdesnämnden för humanvetenskap bereddes därefter tillfälle att kommentera doktorandens yttrande och nämnden inkom med ett svar den 12 september 2019. Nämndens yttrande skickades den 13 september 2019 vidare till doktoranden för kommentarer (via doktorandens ombud vid SULF). Därefter lämnade SULF den 16 september 2019 in en begäran om att få nämndens yttrande översatt till engelska. En engelsk version av yttrandet skickades därmed den 17 september 2019 till doktoranden genom SULF, varpå doktoranden lämnade in ett yttrande den 25 september 2019. Stockholms universitet avser att besluta i ärendet så snart kommunikeringen med doktoranden är slutförd.

Mot bakgrund av ovanstående redogörelse för olika steg i handlägningsprocessen i ärendet konstaterar universitetet att handläggningstiden har varit lång, samtidigt som universitetet inte har kunnat råda över alla delar i processen.

Grunder för att inte förnya doktorandens anställning

Via SULF:s anmälan till UKÄ ombeds även universitetet yttra sig när det gäller att inte förnya doktorandens anställning från den 1 november 2018. Inledningsvis kan det konstateras att bestämmelserna i 5 kap. HF inte föreskriver en ovillkorlig rätt till förnyelse av en anställning som doktorand. En anställd doktorand är både en arbetstagare med tidsbegränsad anställning och en student i HF:s mening. Anställningen och utbildningen är två separata rättsliga företeelser. Av 5 kap. 7 § HF framgår att en anställning som doktorand ska gälla tills vidare, dock längst till en viss tidpunkt och aldrig för längre tid än ett år efter avlagd doktorsexamen. Den första anställningen får gälla högst ett år. Anställningen får förnyas med högst två år i taget. Begreppet ”får” innebär följaktligen att det inte finns någon ovillkorlig rätt till förnyad anställning. Detta innebär sammantaget att det är arbetsgivaren som ska bestämma om ett erbjudande om anställning ska ges till doktoranden.

Grunden för att inte förnya anställning för doktoranden i aktuellt ärende var avsaknad av progression i avhandlingsarbetet enligt de individuella studieplanerna och bedömd oförmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen under perioden 2015-2018. Universitetet har under årens lopp, vid åtskilliga tillfällen, varit tydligt med vilka förväntningar som har ställts på doktoranden, vilka förbättringar som har krävts och vilka konsekvenser en utebliven progression skulle få, såväl muntligt som skriftligt. Utöver detta har universitetet vidtagit olika åtgärder i syfte att stödja doktoranden i utbildningen för att komma tillrätta med de åsidosättanden enligt de individuella studieplanerna som doktoranden har uppvisat.

Den 27 september 2018 meddelas doktoranden att anställningen inte kommer att förnyas efter den 31 oktober 2018.

Mot bakgrund av ovanstående redogörelse, och av det som föreskrivs i 5 kap. 5 § första stycket HF om att avseende ska fästas vid förmåga att tillgodogöra sig utbildningen på forskarnivå vid anställning av doktorand, bedömde universitetet att det fanns skäl att inte förnya doktorandens anställning.

Slutsatser

Sammanfattningsvis anser Stockholms universitet att beslutet att inte förnya doktorandens anställning i sak var välgrundat, inte minst med beaktande av det som föreskrivs i 5 kap. 5 § första stycket HF om att vid bedömningen om att förnya anställningen ska avseende fästas vid doktorandens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen på forskarnivå.

Utöver detta konstaterar universitetet att handläggningstiden i ärendet är lång. Handläggningstiden i liknande ärenden riskerar att fördröjas med hänsyn till bland annat att beredningen sker i olika kollegiala beslutande organ på flera nivåer inom universitetet. Syftet med denna beredningsgång är dock att se till att en kvalitativ och rättssäker bedömning sker innan rektor fattar beslut om eventuell indragning av rätten till handledning och andra resurser. Universitetet kommer att se över handläggningsordningen och beslutsprocessen för denna typ av ärenden i syfte att minska handläggningstiden där det är möjligt, utan att ge avkall på en kvalitativ och rättssäker bedömning i det enskilda ärendet.

Svar från anmälaren

SULF har i svar på Stockholms universitets yttrande anfört i huvudsak följande. SULF vill särskilt be UKÄ utreda om nuvarande ordning för prövning av indragning av resurserna är effektiv och förenlig med artikel 6.1 i Europakonventionen om inte frågan om fortsatt finansiering också kan prövas. Avslutningsvis lämnas ytterligare avslutande kommentarer eftersom ärendet nu är avgjort av rektor.

Handläggningstiden

SULF konstaterar att Stockholms universitet uppfattar handläggningstiden som lång och välkomnar att man avser att se över handläggningsordningen.

Lärosätet anför olika skäl till att ärendets handläggning drog ut på tiden. Man skriver bland annat att NN begärt uppskov med att yttra sig vid ett par tillfällen. SULF vill här framhålla att det i samband med att han skulle yttra sig inför beslutet i fakultetsnämnden handlade om att han fick uppskov från den 19 december 2018 fram till den 9 januari 2019. Med tanke på att jul- och nyårshelgerna låg mellan dessa datum kan detta inte ha försenat ärendet nämnvärt och det förhindrade inte heller att ärendet togs upp på det sammanträde man från början hade planerat för och som ägde rum först den 5 februari 2019.

Att det tar tid att kommunicera med doktoranden på ett rättssäkert sätt, och att man i vissa fall måste översätta handlingar, är något man borde ha förutsett när man skapade handläggningsordningen. Förbundet menar därför att lärosätet, genom sättet man valt att hantera dessa ärenden och den långsamma handläggningen i övrigt, fullt ut bär ansvaret för att handläggningstiden blivit orimligt lång. Det kan nu, efter att rektor fattat beslut i ärendet den 26 september 2019, konstateras att handläggningstiden, räknat från den 27 september 2018 då Stockholms universitet säger sig ha meddelat NN att hans anställning inte skulle förnyas, blev precis ett år.

Indragning av finansiering före beslut om indragning av handledning och andra resurser

Allmänt om förnyelse av anställning som doktorand

Den nuvarande ordningen är enligt SULF inte rättssäker. Detta eftersom det inte finns möjlighet att få en utebliven förlängning av anställningen prövad, varken förvaltningsrättsligt eller arbetsrättsligt, om man inte hävdar att det är fråga om brott mot exempelvis diskrimineringslagen eller missgynnandeförbudet i föräldraledighetslagen. Inte ens då kan dock en fortsatt anställning, rättsligt sett, krävas utan endast skadestånd/diskrimineringsersättning.

Frågan om förnyad anställning kan varken direkt eller indirekt prövas i domstol eller ett motsvarande organ, samtidigt som rätten till handledning med mera i praktiken förutsätter anställning eller annan finansiering. Nuvarande ordning skulle därför kunna strida mot rätten att, enligt artikel 6.1 i Europakonventionen, få en civil rättighet prövad i domstol. Det finns här en omfattande praxis (se till exempel Högsta förvaltningsdomstolens nyligen meddelade avgörande i mål 1266-18). Artikel 6.1 är tillämplig om det föreligger en reell och seriös tvist som bygger på en rättighet eller skyldighet enligt nationell rätt och att denna rättighet eller skyldighet kan karakteriseras som civil. Enligt nuvarande regelverk kan endast frågan om indragning av handledning och andra resurser, men inte av finansieringen, prövas i ÖNH. Frågan är dock om denna prövning är fullständig och meningsfull om möjligheten till fortsatt finansiering inte kan prövas i domstol. SULF vill därför be UKÄ analysera om den ordning som nu gäller är förenlig med Europakonventionen och att vid behov föreslå regeringen författningsändringar för att undanröja problemet.

I yttrandet gör Stockholms universitet, med hänvisning till att det i högskoleförordningen anges att en anställning ”får” förnyas, gällande att det inte finns någon ovillkorlig rätt till fortsatt anställning. Emellertid är det enligt praxis så att lärosätena ger fortsatt anställning, i vart fall fram till dess att doktoranden haft möjlighet att bedriva forskarutbildning motsvarande fyra års heltidsstudier. Detta är också i linje med bestämmelserna i 7 kap. 34 och 36 §§ HF och intentionen när detta regelverk infördes 1998. Det vill säga att man ville öka genomströmningen i forskarutbildningen genom att erbjuda bättre studievillkor och då inte minst en ordnad finansiering under hela studietiden. Sedan dess har anställning som den främsta finansieringsformen ytterligare förtydligats genom avskaffandet av

utbildningsbidragen och begränsningar av möjligheten att använda stipendier som finansiering. SULF menar därmed att möjligheten att underlåta att förnya en anställning bara kan användas i speciella undantagsfall även utifrån nu gällande regelverk.

Förnyelse av anställning i det aktuella ärendet

I det aktuella ärendet står det klart att Stockholms universitet menar att man den 27 september 2018 meddelade NN att man inte hade för avsikt att förnya hans anställning efter den 31 oktober. Trots detta inleddes, enligt lärosätets yttrande, förfarandet att dra in resurserna först den 16 november då institutionsstyrelsen skickade in en anmälan till fakulteten. Förutom att detta bidragit till den långa handläggningstiden visar det att man inte, på det sätt man borde, insett att frågan om finansiering och indragningen av andra resurser hänger samman. SULF vill i sammanhanget också framhålla att NN under ärendets gång har haft synpunkter på hur man hanterat ärendet, vilket stöd han fått och hur tydliga olika besked har varit.

Med tanke på att en anställning enligt SULF:s uppfattning bara i yttersta undantagsfall inte ska förnyas borde man i det nu aktuella ärendet därför först ha avvaktat prövningen av institutionens begäran om indragning av resurserna. Med en rimlig handläggningstid, och om det ärendet hade initierats tidigare, hade detta inte varit något problem.

Avslutande kommentar angående det nu fattade beslutet att dra in resurserna
Som framgår av yttrandet fattade rektor den 26 september 2019 beslut om att dra in doktorandens resurser. NN har den 11 oktober överklagat detta beslut till ÖNH.

I samband med att ärendet avgjordes gavs NN möjlighet att lämna slutliga synpunkter i två steg. Han påtalade då att han sedan lång tid tillbaka inte fått någon handledning och detta medfört att lärosätet inte fullgjort sina skyldigheter gentemot honom samt att man i praktiken dragit in resurserna redan innan rektor fattat beslut. Detta yttrande överlämnades, som framgår av lärosätets yttrande, till områdesnämnden för kommentar. Nämnden hävdade att man hade erbjudit NN handledning.

NN hade i sin tur ytterligare synpunkter på detta vilket han, enligt överenskommelse, framförde den 25 september. Hans skrivelse inkom under kvällen den dagen, men trots detta fattades rektors beslut under förmiddagen dagen efter. Det förefaller således som att NNs slutliga synpunkter inte kan ha hunnit beaktas när beslutet fattades. Detta trots att det rörde en så central fråga som om han fått handledning eller inte.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Sammanfattning av händelseförloppet och vad SULF anmält till UKÄ
NN antogs till utbildning på forskarnivå i medie- och kommunikationsvetenskap vid institutionen för mediastudier, Stockholms universitet, den 1 september 2015. I samband med detta anställdes han även som doktorand. Den 27 september 2019 meddelade universitetet NN att hans anställning inte skulle förnyas efter den 31 oktober 2018, då den

löpte ut. Grunden för detta var enligt lärosätet avsaknad av progression i avhandlingsarbetet enligt de individuella studieplanerna och bedömd oförmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen under perioden 2015-2018.

Den 16 november 2019 lämnade institutionen för mediastudier in en anmälan till humanistiska fakultetsnämnden om att dra in rätten till handledning och andra resurser för NN. Fakultetsnämnden beslutade den 5 februari 2019 att föreslå områdesnämnden för humanvetenskap att föreslå rektor att dra in NNs rätt till handledning och andra resurser. Den 10 april 2019 fattade områdesnämnden beslut enligt förslaget och överlämnade ärendet till rektor. Rektor beslutade den 26 september 2019 att dra in handledning och resurser för NN. Han har överklagat beslutet till ÖNH.

SULF har anmält hanteringen till UKÄ. Förbundet har ombett UKÄ att ge sin syn på om det är rimligt att Stockholms universitet drar in finansieringen enbart med hänvisning till att NN inte följt sin studieplan, utan att lärosätet fattat beslut om att dra in handledning och andra resurser. SULF begär också att UKÄ uttalar sig om hur ämbetet bedömer det aktuella ärendet. Förbundet vill dessutom att UKÄ utreder om nuvarande ordning för prövning av indragning av resurserna är effektiv och förenlig med artikel 6.1 i Europakonventionen om inte frågan om fortsatt finansiering också kan prövas. Slutligen har SULF efterfrågat att UKÄ ska uttala sig om hur ämbetet ser på handläggningstiden i ärendet om indragning av resurser och vad UKÄ anser vara en rimlig handläggningstid i denna typ av ärenden.

Långsam handläggning

UKÄ uttalar sig först i frågan om handläggningstiden.

Enligt 9 § första stycket förvaltningslagen (2017:900) ska ett ärende bland annat handläggas så snabbt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Vad dessa krav på handläggningen mer konkret innebär är däremot inte närmare reglerat. En bedömning får därför göras i varje enskilt fall av om kraven enligt bestämmelsen är uppfyllda. Vid denna bedömning får ärendenas karaktär beaktas. Exempelvis kan ett ärende som kräver en mer omfattande utredning motivera en längre handläggningstid.

Av utredningen framgår att Stockholms universitet inledde det aktuella ärendet om indragning av handledning och andra resurser den 16 november 2018 och att rektor fattade sitt beslut den 26 september 2019. Den totala handläggningstiden uppgår därmed till drygt tio månader. SULF har framfört att det huvudsakliga skälet till att handläggningstiden blivit så lång är att Stockholms universitet valt att hantera detta ärendeslag i fyra instanser inom lärosätet (institutionen, fakulteten, området och slutligen rektor). Enligt SULF innebär denna ordning ofrånkomligen att handläggningstiden blir lång även om man skulle arbeta snabbt på varje nivå. Stockholms universitet har medgett att handläggningstiden i ärendet har varit lång och att den i liknande ärenden riskerar att fördröjas med hänsyn till bland annat att beredningen sker i olika kollegiala beslutande organ på flera nivåer inom universitetet.

UKÄ bedömer att handläggningstiden om drygt tio månader i det aktuella ärendet om indragning av handledning och andra resurser inte kan anses uppfylla skyndsamhetskravet i 9 § första stycket förvaltningslagen. Av utredningen framgår att en anledning till den långsamma handläggningen har varit den interna beredningsgången genom fyra olika organ inom Stockholms universitet innan slutligt beslut fattades. Stockholms universitet ska kritiseras för den långa handläggningstiden av ärendet. Lärosätet har upplyst om att handlägningsordningen och beslutsprocessen för denna typ av ärenden kommer att ses över i syfte att minska handläggningstiden där det är möjligt. UKÄ förutsätter att så sker och finner inte skäl att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av den ovan uttalade kritiken.

Prövning av beslut om indragning av handledning och andra resurser
SULF har också bett om att UKÄ ska uttala sig om hur ämbetet bedömer det aktuella ärendet.

UKÄ konstaterar att ett beslut att dra in resurser för en doktorands utbildning enligt 6 kap. 30 § högskoleförordningen (1993:100), HF, får överklagas till ÖNH enligt 12 kap. 2 § 6 samma förordning. Frågan om Stockholms universitet har brutit vad gäller sina åtaganden ifråga om handledning och andra resurser för NNs forskarutbildning kan därmed prövas av ÖNH. Det finns alltså en särskild anvisad ordning för hur frågor om indragning av handledning och andra resurser ska prövas. UKÄ uttalar sig inte i frågor som kan prövas av en annan myndighet eller av domstol. Ämbetet vidtar därför inga åtgärder med anledning av den begäran SULF framställt om att UKÄ ska bedöma ärendet.

Rätten till domstolsprövning

I sitt svar på Stockholms universitets yttrande har SULF begärt att UKÄ ska utreda om nuvarande ordning för prövning av indragning av resurser är effektiv och förenlig med artikel 6.1 i europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR) om inte frågan om fortsatt finansiering också kan prövas. Med anledning av SULF:s begäran gör ämbetet följande överväganden.

Enligt artikel 6.1 EKMR ska var och en bland annat, vid prövningen av hans civila rättigheter, vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag. Artikeln är en processuell bestämmelse, som är avsedd att garantera rätten till opartisk prövning av rättsliga anspråk (jfr Danelius, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, JUNO version 5, s. 163). Den är alltså framför allt tillämplig när en domstol ska ta ställning till om ett överklagande ska prövas för att rätten till domstolsprövning enligt artikeln ska tillgodoses. Som ovan nämnts uttalar sig UKÄ inte i frågor som kan prövas av en annan myndighet eller av domstol. UKÄ är en tillsynsmyndighet och har som sådan inte heller i uppgift att pröva överklaganden. SULF:s begäran att UKÄ ska utreda om nuvarande ordning för prövning

av indragning av resurser är förenlig med artikel 6.1 EKMR om inte frågan om fortsatt finansiering också kan prövas leder därför inte till några ytterligare uttalanden av UKÄ.

Förhållandet mellan doktorandanställning och handledning samt andra resurser

SULF har också bett UKÄ att uttala sig om huruvida det är rimligt att ett lärosäte drar in finansieringen för en doktorand utan att beslut fattats om att dra in handledning och andra resurser. Förbundet anser att en doktorandanställning bara i yttersta undantagsfall inte ska förnyas och att Stockholms universitet i det aktuella fallet därför borde ha avvaktat prövningen av frågan om indragning av resurser innan beslut fattades om att inte förnya anställningen.

UKÄ konstaterar att bestämmelserna om anställning som doktorand finns i 5 kap. HF. Av dessa framgår att när en doktorand ska anställas ska avseende fästas vid förmågan att tillgodogöra sig utbildningen på forskarnivå (5 kap. 5 § första stycket HF). En anställning som doktorand ska gälla tills vidare, dock längst till en viss tidpunkt och aldrig för längre tid än ett år efter avlagd doktorsexamen eller konstnärlig doktorsexamen. Den första anställningen får gälla högst ett år. Anställningen får förnyas med högst två år i taget (5 kap. 7 § första och andra styckena HF).

Den bestämmelse i HF som reglerar förhållandet mellan doktorandanställning och handledning samt andra resurser återfinns i 6 kap. 30 § andra stycket. Där anges att resurserna inte får dras in för den tid då doktoranden är anställd som doktorand. Detta innebär alltså att doktorandanställningen måste ha löpt ut när lärosätet fattar beslut om att dra in en doktorands handledning och andra resurser. Det finns däremot inget som hindrar att ett lärosäte *inleder* ett sådant ärende när doktoranden fortfarande är anställd. Av 5 kap. 7 § HF framgår även att en anställning som doktorand får förnyas med *högst* två år i taget. Det finns följaktligen inte heller något hinder mot att ett lärosäte förnyar anställningen under kortare perioder, exempelvis under handläggningen av ett ärende om indragning av handledning och andra resurser. Något krav på lärosätet att förnya anställningen finns däremot inte. Det finns inte heller något krav på att lärosätet, som SULF hävdar, bara i yttersta undantagsfall ska avstå från att förnya anställningen. Av HF framgår endast att vid bedömningen av om en doktorand ska anställas ska avseende fästas vid doktorandens förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildning.

Men UKÄ anser att det anmälda fallet är otillfredsställande hanterat av Stockholms universitet, eftersom beslutet att dra in NNs resurser fattats först ett år efter att anställningen som doktorand upphört. Ämbetet utgår från att Stockholms universitet genomför de åtgärder som behövs för att undvika liknande situationer i framtiden.

Vad SULF i övrigt framfört leder inte till några ytterligare uttalanden eller åtgärder av UKÄ.

Ärendet avslutas med de delvis kritiska besked som lämnats ovan.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören Anders Söderholm efter föredragning av seniora verksjuristen Carl Braunerhielm i närvaro av chefsjuristen Christian Sjöstrand och strategi- och planeringsansvariga Per Westman samt gruppchefen för kommunikationsfunktionen Martin Wincent.

Anders Söderholm

Carl Braunerhielm

Kopia till:
SULF